

GESINSBEPLANNING EN WANVOEDING

F. W. QUASS, *Direkteur, Nasionale Voedingnavorsingsinstituut, Pretoria*

DIE TOESTAND WAARIN DIE WERELD TANS VERKEER

Vandag is ons almal terdeë bewus van die immer-teenwoordige bedreiging van 'n kernoorlog. Daar is egter 'n ander bedreiging, meer verraderlik maar nie minder onverbiddelik as dié van die atoombom nie. Ek verwys hier na wat Lord Boyd Orr beskrywe as: 'The threat of hunger and malnutrition in a world undergoing a population explosion. . .'

Die Wêreldvoedselkongres in sy finale deklarasie 'was alarmed by the extent to which the explosive growth of population, at a rate unmatched by adequate increases in productivity, is intensifying human needs and is giving still greater urgency to the attainment of freedom from hunger'. Ek is een van dié wat reken dat hierdie bedreiging 'n werklikheid is en so ook is 'n gesaghebbende liggaam, die 'International Union of Nutritional Scientists'. By geleentheid van hul Sesde Internasionale Kongres in Augustus verlede jaar wat in Edinburgh, Skotland, gehou is, het dié Unie dit nodig geag om aan te beveel dat '*Governments should at the earliest opportunity, consider the promotion of a programme of planned parenthood*'.

Daar is dié lande wat deur die vindingrykheid en arbeidzaamheid van hul bevolking in so 'n mate ontwikkel het dat hulle 'n oorfloed van voedsel produseer en dat 'n deel daarvan selfs ook vir uitvoer beskikbaar is. Daarby het die bevolkings van dié lande óf relatief konstant gebly óf aangewas teen 'n tempo wat geensins dreig om dié van voedselopbrengs te oortref nie.

Ongelukkig egter is daar dié lande—die meerderheid vrees ek—waarvan, om redes wat vir my nie geheel en al duidelik is nie, die bevolkings nie alleen in gebreke gebly het om die noodsaaklikheid van 'n balans tussen volksaanwas en voedselproduksie in te sien nie, maar ook die sienswyse aangeneem het dat die gegoede lande die skuld dra vir hul toestand en dat die huidige 'ontploffingstempo' van hul volksaanwas geskraag behoort te word deur 'vrye geskenke' van voedsel, geld en hulp wat aangebied behoort te word in 'n gees van 'the giver should not humiliate the receiver'.

In sy verslag oor die Wêreldvoedselkongres skryf die Direkteur-Generaal van die VLO (Dr. B. R. Sen) o.a. soos volg: 'The inexorable law of balance between *population* and

resources was a theme which ran through all the discussions at the Congress. While it was agreed that the physical resources available to mankind still remained only partially exploited, even largely unexplored in some regions, and that scientists could open a breathtaking vista of new sources of food, it was the responsibility of statesmen to see how best to bring about a reasonable balance between the two at any given point of time. *At present the balance is precarious.* FAO's Third World Food Survey, to which I referred in my September letter (No. 86), and now the State of Food and Agriculture, 1963, FAO's authoritative annual review just published, bring out the situation in all its *shocking proportions*. In 1962/63, according to the review, in the Far East, which has more than half the world's population and where the incidence of hunger and malnutrition is the highest, average *per caput* food production has declined by 1% in each of the last two years, 1961/62 and 1962/63. What do the Governments propose to do? *Are they prepared to design national population policies to bring about a better balance, or do they think it must be left entirely to individual choice and conduct?* . . . If the challenge of hunger and rural poverty is to be met, all avenues of *national and international action* must be explored. The precarious balance between population growth and food supplies enhances the urgency of concerted action by the world community, and time is of the essence.

Ek en my kollega, mnr. de Wit, doen o.a. soos volg verslag oor dieselfde Kongres: 'Die Kongres was van so 'n aard dat sy waarde in die eerste plaas daarin lê dat die probleem van wanvoeding en veral die probleem van die snelle bevolkingsaanwas in die kalklig gestel is . . .

In breë trekke gesien, het die Kongres geworstel met die probleem van hoe welaf, ontwikkelde lande kan help om arm, agterlike lande te ontwikkel. Die internasionale probleem is byna identies met die probleem in Suid-Afrika waar die ontwikkelde Blanke gemeenskap poog om die nie-Blanke gemeenskappe te ontwikkel. Die verskille is slegs dat dit by ons op kleiner skaal plaasvind, die hulp intra- en nie internasionaal geskied nie en dat ons veel verder gevorder het met die oplossing van die probleme.

Die Kongres het dit baie duidelik na vore gebring dat 'n veldtog teen wanvoeding en honger nie slegs kan gaan oor die voorsiening van voedsel aan dié wat dit nodig het nie, maar dat, om suksesvol te wees, so 'n veldtog 'n omvattende program van ontwikkeling moet bevorder wat nywerheids-, landbou-, sosiale en geestelike ontwikkeling insluit.

Wat Suid-Afrika van die Kongres kan leer, is die erns van die probleme wat geskep kan word deur onbeteuelde bevolkingsgroei. Dit is 'n probleem waaraan vroegtydig aandag gegee moet word op die hoogste administratiewe en tegniese vlakke.

In die algemeen is dit moeilik om te voorspel watter uitwerking die Kongres sal hê. Slegs die tyd sal leer in watter mate dit gehelp het om die wêreld se voedsel en bevolkingsprobleme op werklik effektiewe wyse te bekamp of uit te skakel.'

Professor Abdus Salam, F.R.S., skrywe in 'The New Scientist' van Januarie 1964 soos volg: 'I would like to live to regret my words but 20 years from now, I am positive, the less-developed world will be as hungry, as relatively undeveloped, and as desperately poor, as today. And this, despite the fact that we know the world has enough resources—technical, scientific and material—to eliminate poverty, disease and early death, for the whole human race.

The visible portents of 1984 are there for all to see. Notwithstanding every physical and ideological exhortation, the agricultural production of all but the richest countries is static. It would seem that the industry of food production is as investment-intensive as any other. *We are only just beginning to speak, in not too muted tones, of high birth rates.* There are none among the rich nations willing enough to sponsor a fair price structure for the commodity market—the one major resource the poorer countries possess for financing their meagre development plans. There are likely to be higher and still higher tariff walls against their cheap manufactures. And every year the battle to keep the trickle of foreign-aid programmes flowing becomes fiercer and fiercer. *The United Nations Development Decade from all indications is likely to end with a whimper.*

Ek wil nie met die volgende aanhaling uit 'n verslag van Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, 'teologiese' aspekte aanroer nie, maar bedoel slegs om na besonder insiggewende statistieke te verwys: 'Bevolkingsontploffing is die enigste woord wat naasteby beskrywe wat in hierdie afgelope dekade gebeur het—tot groot besorgdheid van diegene wat begaan is oor die mensdom se liggaamlike versorging sowel as diegene wat omgee vir die geestelike behoeftes.

Die wêreldbevolking word tans aangegee as 3,200 miljoen en dit vermeerder teen 60 miljoen per jaar. Sulke getalle laat 'n mens skrik. Maar meer ontstellend is die feit dat die Christelike bevolking in verhouding met die nie-Christelike 'n afname toon. In 1950 was 33% van die wêreld se mense Christene, teen 1960 het dit gedaal tot 31%. As hierdie neiging moet voortduur sal die Christene teen die jaar 2,000 slegs 20% wees! Anders gestel: die Christelike bevolking se groeikrag is slegs een-derde van dié van die wêreld. Ons agterstand styg namate die wêreldbevolking vermeerder.'

J. P. Brander skrywe in *The Lancet* van 31 Augustus 1963 onder die opskrif 'Hunger and malnutrition' aldus: 'The recent World Food Congress, whose conclusions you summarized on July 13, recognized "the explosive growth of population"—which is mainly due to the medical conquest of diseases and eradication of malaria—but made no recommendation for its control. Instead, much was said about increasing production so that food should be adequate for the world population of 6,000 million expected by A.D. 2000.

To be adequate by then, the present production in the developing countries would have to be trebled or quadrupled, which is impracticable. But the underlying difficulty is that, without control of population growth, any increase of food production will continue to swell population. The Colombo plan for Asian countries has reported that "galloping population" is defeating its economic developments, which have cost 9,635 million pounds in ten years. Thus the income per head of population, which is the real criterion of progress, has fallen in Pakistan from 260 rupees in 1961/62 to 159 rupees in 1962/63. In India the decline must be similar, because increase of food production has come to a standstill.

Unfortunately the well-meaning bodies concerned with world food-supplies fail to admit that population wins the race against economic development. The money collected to save lives in the developing countries will inevitably result in more people breeding, as now, without restraint. *The money available would be far better spent on promoting birth control in the developing countries.* Without it, the pressures of the increasing populations will, as hitherto, produce the disasters of increased hunger, unemployment, civil disorders, and war.'

DIE WERELDPROBLEEM

Dit moet duidelik wees dat sover as dit die huidige aanwas van wêreldbevolking betref, die probleem in 'n groot mate een van teenstrydige ideologieë in verband met menslike regte en menslike strewes is. Aan die een kant erken die Westering rondborstig dat—om 'n beroemde historikus Arnold Toynbee (Wêreldvoedselkongres, 1963) aan te haal—'We have been godlike in the planned breeding of our domesticated plants and animals, but rabbitlike in the unplanned breeding of ourselves'.

Die Westering aanvaar ook die uitdaging waarvoor die wêreld as gevolg van die gebrek aan verantwoordelike insin in die gedrag van die mens nou te staan gekom het. Hy rol sy moue op en ontwikkel met vaardigheid die landbou, waterbewaring en die insameling van die groot voedselvoorraad van die see—en hy pas gesinsbeplanning toe!

Hy openbaar aan almal sy kennis op tegniese gebied, hy toon erbarming, maar verkondig die waarde van 'n realistiese beleid—dit kan ook 'eie hulp' genoem word—by geleentheid van sy konferensies en terselfdertyd beskou hy dit as sy plig om, waar nodig, 'n woord van welmenende waarskuwing te laat hoor.

Die Oosterling aan die ander kant, om die woorde van die President van Indië, mnr. Radhakrishnan (Wêreldvoedselkongres, 1963) aan te haal, is van mening dat: 'Whoever is in need, wherever he may be, in whatever part of the world he may find himself, he is your neighbour and has a claim on your abundance'. Mnr. Radhakrishnan het nie gesê watter standaard hy vir die benodigdhede van die individu daar stel nie, nog of hy in sy filosofie voorsiening maak vir Westere

opvatting i.v.m. persoonlike vryheid en besitterskap nie. As hy dit nie doen nie, dink ek dat die sienswyse van die President van Indië sekerlik teëstand sal ondervind. Ook sou sy standpunt maklik kon lei tot die ontwikkeling van 'n wêreldbevolking wat uit twee groepe bestaan: die een groep wat (sover dit sy getalle aanbetref) konstant bly en die ander wat die oppervlakte van die aarde oorstroom—die eerste groep sou dan die hoeders van hul broeders wees en die tweede groep die broeders wat gehoed (onderhou) moet word.

Tersaaklike Statistieke

Om die huidige wêreldtoestand aan u te verduidelik, haal ek beraamde wêreldbevolkingsyfers vir verskillende jare aan (Tabel I):

TABEL I. VERMEERDERENDE WÊRELD BEVOLKING

Jaar	Geskatte wêreldbevolking
1830	1,000 miljoen
1930	2,000 miljoen
1960	3,000 miljoen
2000	6,300 miljoen

As elke individuele lid van die wêreldbevolking tans genoegsame hoeveelhede diereproteïen sou inneem, word geskat dat die wêreld se vleisproduksie tienmaal en die melkopbrengs driemaal verhoog sou moet word.

Ek wil ook graag statistieke voorlê wat die voorkoms in Afrika van kwashiorkor, die gebreksiekte wat in jong kinders voorkom, toon (Tabel II):

TABEL II. VOORKOMS VAN KWASHIORKOR IN AFRIKA

Gebied	Persentasie kwashiorkor onder kinders 1-5 jaar oud
Afrika (Vasteland)	25
Kongo Republiek (Leopoldville)	80
Suid-Afrika	0-7

Kwashiorkor is hoofsaaklik 'n proteïengebreksiekte en word gewoonlik aangetref onder kinders in die ouderdomsgroep van 6 maande tot 5 jaar. Die fundamentele kliniese kenmerke van die siekte is

- vertraagde groei
- veranderinge in die vel- en haarpigmentasie
- edeem (watersug), en
- vetinfiltrasie van die lewer.

'n Hoë sterftesyfer volg as genoegsame proteïen nie in die dieet van die kinders voorsien word nie.

Kwashiorkor kom in al die tegnies-ontwikkelde landstreek van die wêreld voor, insluitende alle dele van Afrika, die Verre Ooste, die Suid-Amerikaanse State en Meksiko, sowel

as in die Europese lande, bv. Griekeland en Italië, en in Turkye. Dit is 'n algemene siekte onder Suid-Afrikaanse Bantoebabas. Van 8 tot 25% van al die nie-Blanke kinders wat in die groot hospitale van Pretoria, Johannesburg en Durban opgeneem word, ly aan hierdie siekte.

Die sterftesyfer (met behandeling) varieer tussen 15 en 60% in verskillende lande van die wêreld. As die verkeerde of geen behandeling toegepas word, sterf 100% van die kinders. In die Voedingskliniek vir Kinders van die N.V.N.I. aan die Algemene Hospitaal, Pretoria, is die sterftesyfer omtrent 15%. Afgesien van die hoë sterftesyfer is sommige spesialiste die mening toegedaan dat kwashiorkor letsels nalaat wat in later jare 'n nadelige uitwerking op die gesondheid het.

DIE PLAASLIKE TONEEL

Tot op hierdie stadium het ek meer bepaald aandag gegee aan die internasionale beeld. Graag wil ek die probleem hier te lande nader toelig en dan poog om die verband in Suid-Afrika tussen gesinsbeplanning—of beter gestel *gebrek aan gesinsbeplanning*—en wanvoeding aan te toon.

Die huidige bevolking van Suid-Afrika (Junie 1963) en die skattings vir die einde van die eeu is soos in Tabel III uiteengesit.

TABEL III. SUID-AFRIKA SE HUIDIGE EN GESKATTE TOEKOMSTIGE BEVOLKING

	1963	2000
Blankes	3·25 miljoen	5·18 miljoen
Asiate	0·51 miljoen	1·22 miljoen
Kleurlinge	1·65 miljoen	4·01 miljoen
Bantoe	11·65 miljoen	25·86 miljoen
Totaal	17·06 miljoen	36·26 miljoen

Ek wil baie pertinent die leser se aandag daarop vestig dat die verwagte bevolkingstempo van die Bantoe en Kleurlinge in Suid-Afrika vinniger geskied as dié in selfs ander Afrika- en Asiatiese state. Daar is selfs skattings so hoog soos 70 miljoen vir Suid-Afrika se totale bevolking in die jaar 2000!

Dit word egter met vertroue deur landboukundiges gekonstateer dat Suid-Afrika in die jaar 2000 ruim aan die voedselbehoefte van sy totale bevolking sal kan voorsien. Trouens, dit is interessant en van pas om te meld dat dit verwag word dat eerder onvoldoende waterbronne as voedselbronne die uiteindelige beperkende faktor t.o.v. die bevolkingsgroei van die Republiek sal wees.

Ek wil herhaal: Suid-Afrika het reeds verder gevorder met die oplossing van die probleem van wanvoeding as alle ander dele van Afrika en die Asiatiese lande. Maar ons moet nog meer verrig—en ons moet verdere en nuwe pogings aanwend.

Tydens 'n gradeplegtigheid van die Universiteit van Suid-Afrika verlede jaar het Minister N. J. Diederichs na breedvoerige behandeling van die wêreldprobleem i.v.m. genoegsame

TABEL IV. INSIDENSIE VAN MOEDERSTERFTES, KINDERSTERFTES EN KWASHIORKOR EN GEBORTESYFERS EN BEVOLKINGSAAFWAS VIR DIE VERSKILLENDE RASSEGROEPE VAN SUID-AFRIKA

Jaar	1956	1956	1963	1962	1962	1963
Bron	1	1	2	3	3	3
Groep	Moedersterftes	Kindersterftes	Kwashiorkor (1-5 jr.)	Geboortes	Natuurlike bevolkingsaanwas	Geraamde bevolking Suid-Afrika
	Per 100,000 lewende geboortes	Insidensie per 1,000 0-1 jr.* 1-4 jr.	Getal aangemeld	Per 1,000 van bevolkingsgroep	Per 1,000 van bevolkingsgroep	(miljoene) 1963 2,000
Blank	51	31	7	24·5	15·5‡	3·25 5·18
Asiaat	241	67	46	38·4	30·7	0·51 1·22
Kleurling	250	138	602	47·5	32·4	1·65 4·01
Bantoe	—	100-50†	15,207	8·36	22·7§	11·65 25·86
Totaal	—	400†	15,862	6·65	22·5§	17·06 36·26

*Per 1,000 lewende geboortes. ‡Immigrasie uitgesluit.
 †Slegs stedelike Bantoe. §Berekende syfers.
 Bron 1: 'Food Enrichment in South Africa, CSIR, 1959'.
 Bron 2: Departement van Gesondheid.
 Bron 3: Buro vir Sensus en Statistiek.

voedselbronne vir die stygende bevolking gesê: „Ons land verteenwoordig maar 'n klein gedeeltetjie van die wêreld, ons volk maar 'n fraksie van die mensdom. Tog is die probleme wat die mensdom in die volgende dekades tegemoetgaan ook ons s'n en die oplossing daarvan net soveel ons verantwoordelikheid as dié van die groot volkere. Weliswaar sal ons in die eerste plaas die sleutel soek tot dié vraagstukke soos dit ons, onder ons omstandighede, die eerste sal raak, maar daardeur sal ons ook 'n bydrae kan lewer tot die gesamentlike poging van die wêreld.’

Oorsaak en Gevolg

In Tabel IV word geplaas dié faktore van oorsaak en gevolg wat die tema van hierdie bespreking stel. Die oorsaaklike faktor is hoë geboortesyfers by die nie-Blankes en die gevolge is 'n hoë insidensie van moeder- en kindersterftes en van die voedingsgebreksiekte, kwashiorkor.

Die verklaring vir die groot verskille tussen die rasse-groepe is nie 'n eenvoudig sosio-ekonomiese een nie. Daarvoor is die

insidensieverskille tussen bv. die Asiate en Kleurling-groepe—wat sosio-ekonomies vergelykbaar is—te groot.

Ongelukkig is volledige statistieke i.v.m. die Bantoe nie beskikbaar nie. Maar die volgende afleiding kan met reg en met nadruk gemaak word: *soos die geboortesyfer van rasse-groep tot rasse-groep toeneem, so ook styg die sterftesyfer onder verwagte en barendende moeders, onder babas en onder kleuters, en neem die insidensie van kwashiorkor in dié groepe toe.*

Sou iemand dit dan nog waag om te sê dat daar geen verband tussen die geboortesyfer van 'n rasse-groep en die voorkoms van wanvoeding in dié groep is nie, of dat gesinsbeplanning nie wanvoeding—en sy nadelige uitwerking op veral vrou en kind—sal lenig nie?

Vir my as Westerling lê die oplossing ongetwyfeld daarin om die werklikheid onder oë te sien, 'n oproep aan alle lande te rig om hul pogings om alle beskikbare bronne te ontgin, uit te brei en om die aanwas van hul bevolkings te betoel. En dit geld ook vir die Republiek van Suid-Afrika!